

Asia: VN/17576/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aineopettajaliiton lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi oppivelvollisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Aineopettajaliitto katsoo, että oppivelvollisuuslain sekä ammattikoulutusta ja valmentavaa opetusta koskevien lakien muutokset ovat tarpeellisia.

Seuraavassa huomiomme esityksistä:

Laki oppivelvollisuuslain muuttamisesta

5§ Oppivelvollisuuden suorittaminen lasten perusopetuksessa

Ennen oppivelvollisuuslain voimaantuloa kunnat saivat tapauskohtaisesti ja harkinnanvaraisesti mahdollistaa perusopetuksen suorittamisen loppuun lasten perusopetuksessa myös 17 vuotta täyttäneille. Kunta voi edelleen päättää järjestää opetuksen aikuisten perusopetuksessa. Opetuksen järjestämiseen lasten perusopetuksessa ei kuitenkaan myönnettäisi erillistä valtionosuusrahoitusta, vaikka aikuisten perusopetukseen myönnetään valtionosuusrahoitusta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti.

AOL pitää ehdotusta kannatettavana, mutta ehdottaa esityksen muuttamista siten, että myös lasten perusopetuksessa jatkavista 17 vuotta täyttäneistä oppivelvollisista maksetaan vähintään vastaava euromäärä kuin maksettaisi, jos hän osallistuisi aikuisten perusopetukseen.

Esityksen mukaan kyse on oppivelvollisista, joilla on erityisen tuen tarvetta tai muutoin vaikea elämäntilanne. Pidämme välttämättömänä sitä, että päätös siitä, suoritetaanko oppivelvollisuutta lasten- vai aikuisten perusopetuksessa tapahtuu oppivelvollisen edun eikä rahoituksen perusteella. Koska esitysluonnoksen mukaan aikuisten perusopetusta voidaan järjestää samoissa ryhmissä kuin lasten perusopetusta pidämme tehtyä rahoituslinjausta perusteettomana ja epä johdonmukaisena.

15§ Opiskelupaikan osoittaminen

Esityksen mukaan opiskelupaikan osoittamisen nopeuttaminen koskisi erityisesti koulutuksen järjestäjiä, jotka järjestävät koulutusta vaativaan erityiseen tukeen oikeutetuille opiskelijoille, mutta myös siirtymäsäännöksen nojalla toimivia entisiä VALMA-koulutuksen järjestäjiä, mutta ei yksityisiä perusopetuksen järjestäjiä. Yksityiset perusopetuksen järjestäjät voisivat edelleen siirtymäsäännöksen nojalla järjestää TUVA-koulutusta 31.7.2025 saakka, mutta opiskelijat hakeutuvat tähän koulutukseen vapaaehtoisen hakeutumisoikeuden kautta. Yksityisillä perusopetuksen järjestäjillä on mahdollisuus hakea TUVA-koulutuksen järjestämislupaa ennen siirtymäajan päättymistä. Jos niille myönnettäisiin TUVA-koulutuksen järjestämislupa siirtymäajan jälkeen, ne tulisivat järjestämisvelvollisuuden ja samalla myös osoitettujen oppivelvollisten vastaanottamisvelvollisuuden piiriin.

Esitysluonnoksen mukaan ehdotetut muutokset korostaisivat sitä, että koulutuksen järjestäjien tulisi varata aloituspaikkoja osoitettavaksi oppivelvollisille ja luoda menettelyt opintojen joustavaan aloittamiseen opiskelupaikan osoittamisen jälkeen.

Aineopettajaliiton mielestä esitetty muutos edellyttää riittävää määrää opiskelupaikkoja vaativaa erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille sekä tutkintokoulutukseen- ja työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaan koulutukseen. Nyt paikat eivät riitä edes niille, jotka hakeutuvat näille paikoille opiskelemaan. Tällaisessa tilanteessa on mahdotonta jättää tyhjäksi opintopaikkoja ja varata niitä mahdollisesti myöhemmin asuinkunnan osoittamille oppivelvollisille. Käytännössä kyse saattaisi olla opiskelijasta, joka haki jo tällaista paikkaa, mutta ei sitä saanut, koska paikkoja on liian vähän. Kun hänet sitten ilmoitetaan asuinkunnan ohjausvastuulle, osoittaisi asuinkunta hänelle paikan, jota hän ei saanut, koska paikkoja oli liian vähän.

16§ Maksuttomuuden pidennys

Aineopettajaliiton mielestä on kannatettavaa, että maksuttomuuden pidentämistä täytyy aina hakea, kun oppivelvollisuuden suorittaminen on ollut määräaikaaisesti keskeytetty, eikä lisäaika ole automaatio. Aina pidentämistä ei tarvita ja siksi pidentäminen koskisi vain niitä, jotka sitä perustellusti tarvitsevat ja hakevat.

17§ Vapaan sivistystyön oppimateriaalikulut

Aineopettajaliitto kannattaa sitä, että maksuttomuuden piiriin kuuluvaksi liitetään myös vapaan sivistystyön oppimateriaalikulut.

19 § Majoituskorvaus oppivelvolliselle

Oppivelvollisella on oikeus majoituskorvaukseen, jos matka kodista lähimpään lukioon tai monialaiseen ammatilliseen oppilaitokseen, jossa saa opetusta suomen tai ruotsin kielellä, on yli 100 kilometriä.

Tähän esitetään nyt muutosta, joka oikeuttaa oppivelvollisen majoituskorvaukseen myös silloin, kun päivittäinen koulumatka (meno-paluu) odotuksineen nopeinta kulkuvälinettä käyttäen kestää yli kolme tuntia. Jos oppivelvollinen hakeutuu vapaan hakeutumisoikeuden perusteella johonkin muuhun kuin lähimpään oppilaitokseen, oikeutta ko. majoitus- ja matkakorvauksiin ei ole.

AOL kannattaa esitettyä muutosta, mutta esittää lisäksi, että oikeutta majoituskorvaukseen laajennetaan niin, että se koskee sekä koulumatkan pituuden että ajallisen keston osalta yhdenvertaisesti myös äidinkielenään saamea- tai viittomakieltä puhuvia.

23§ Tiedonsiirto

Aineopettajaliiton mielestä on tärkeää, että oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirtyvät koulutuksen järjestäjän vaihtuessa tai opiskelupaikkaa osoitettaessa, jos ohjausvastuu siirtyy asuinkunnalle.

Lisäksi kannatamme, että tutkintoon valmentavan koulutuksen lisäksi myös ammatillinen koulutus saa perusopetuksesta tarvittavat tiedot erityisen tuen järjestämiseksi. Lupa tiedonsiirtoon on opiskelijan etu!

Muutokset lakiin ammatillisesta koulutuksesta

67§ Erityisen tuen tarpeen selvittäminen

Tämä on hyvä ja tarpeellinen lisäys. Toivomme, että samalla varmistetaan, että oppivelvollisuuslain 23§:ään (tietojensaanti) ehdotettu muutos toteutuu myös käytännössä, eli aikaisempi koulutuksen

järjestäjä todellakin toimittaa seuraavalle koulutuksen järjestäjälle tarpeelliset tiedot, joiden pohjalta seuraavan koulutuksen järjestäjän täytyy arvioida opiskelijan erityisen tuen tarve.

Muutokset lakiin tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta

3§ TUVA-koulutus ja työvoimakoulutus

Tässä laissa tarkoitettua koulutusta voidaan järjestää myös työvoimakoulutuksena.

Työvoimakoulutuksena järjestetyn TUVA-koulutuksen juridinen asema on monille opettajille epäselvä. Toivomme, että tästä annetaan selkokieleistä informaatiota sekä opiskelijoille että koulutuksen järjestäjille: Mitä työvoimakoulutuksena järjestetty TUVA-koulutus tarkoittaa opiskelijan kannalta? Mitä se tarkoittaa koulutuksen järjestäjän kannalta?

Loppuhuomio

Muuten laadukkaassa luonnoksessa ei arvioida yhdenkään muutosesityksen osalta sen vaikutuksia rehtoreiden tai opettajien työhön. Pidämme tätä muutosesityksen puutteena. Kokemuksemme mukaan aina, kun lainsäädäntöä muutetaan, se tarkoittaa rehtoreille lisätöitä. Vastaavasti valtaosa opiskelijaa koskevista muutoksista heijastuu myös opettajien työhön.

Pääkkönen Tuovi
Aineopettajaliitto AOL ry